

ATP Koncernen

2022

ESG-processer

En del af ATP's samfundsansvar

atp=

Introduktion

Nye EU-regler sætter fokus på ESG-processer

Arbejdet med ESG i investeringer har længe været en fast del af ATP's processer, og vi har over de seneste år forfinet vores processer, så de i højere grad passer til den enkelte aktiv-klasse. Derfor er ATP på længe stræk godt forberedt på den nye EU-regulering, som i høj grad søger at skabe transparens om investorers ESG-indsats.

ATP har længe haft fokus på ESG-risici, som i EU's sprogbrug kaldes bæredygtighedsrisici, hvor der ses på hvordan fx miljø og sociale forhold kan have en indvirkning på værdien af vores investeringer. Det er også det, som man kalder for den finansielle materialitet. Her er det ATP's holdning, at der ikke blot kan afdækkes risici, men også identificeres positive forhold, som kan øge værdien af en investering.

Det er særligt på de illikvide aktiver, hvor vi er langsigtede ejere, og hvor en investering ikke kan handles på børser. Her har vi særligt fokus på at afdække mulige bæredygtighedsrisici i due diligence-fasen for at stå bedst muligt, hvis vi ender med at købe et aktiv.

For de børsnoterede aktier og obligationer er processen anderledes. Her handler vi på børser, hvor der hele tiden stilles priser, og alle oplysninger, herunder også ESG, som udgangspunkt må antages at være regnet ind i prisen.

Helt generelt, så er det ATP's holdning at bæredygtighedsrisici endnu er på et umodent stadie ift. traditionelle finansielle risici. Det betyder ikke, at ATP ikke tager bæredygtighedsrisici alvorligt, men at vi vurderer dem ift. den enkelte investerings karakteristika og den tilgængelige information fremfor at lave skematiske vurderinger.

Investorer skal i fremtiden også fortælle om politikker for identificering og prioritering af de vigtigste negative bæredygtigheds-virkninger. Det handler altså om, hvordan investeringerne påvirker omverdenen – også kaldet for samfundsmæssig materialitet.

ATP har i mange år haft en politik for samfundsansvar i investeringer, som beskriver de krav, ATP stiller til de selskaber vi investerer i – altså hvordan vi forholder os til de negative ESG-effekter af porteføljeselskabers aktiviteter. Vi har, afhængig af aktivklassen, forskellige processer, som passer

til investeringernes karakteristika. Ved de illikvide investeringer skal analysen således laves forud, mens vi for de børsnoterede investeringer løbende screener investeringerne for brud på politikken for samfundsansvar.

UDDRAG FRA ATP'S POLITIK FOR SAMFUNDS-ANSVAR I INVESTERINGER

ATP ser bæredygtighedsrisici på linje med andre investeringsmæssige risici, herunder markedsrisiko.

Vi forstår bæredygtighedsrisici på samme måde som immaterielle aktiver såsom goodwill, brand og intellektuelle rettigheder, hvor værdiansættelsen har en subjektiv karakter.

ATP's arbejde med bæredygtighedsrisici peger i retning af, at målemetoder, data mv., til at vurdere indvirkningen på værdien af investeringerne ikke er udviklet på samme niveau som traditionelle risikofaktorer. Derfor kan der hverken identificeres eller laves en nuanceret og konkret vurdering af, hvordan forskellige bæredygtighedsrisici gør sig gældende på tværs af typer af investeringer på samme måde som ved traditionelle finansielle risici. Af denne årsag kan bæredygtighedsrisici på nuværende tidspunkt ikke være primært styrende i investerings- og risikoarbejdet.

Derfor arbejdes der med en mere overordnet og samlet tilgang til vurderingen af bæredygtighedsrisici. Som det er tilfældet med øvrige investeringsmæssige risici, stræber ATP efter at identificere ESG-relaterede risikokilder og vurdere, i hvilken grad, ATP kompenseres.

ATP arbejder løbende på at forbedre mulighederne for at integrere bæredygtighedsrisici ved at udvikle og prøve nye metoder fx ved at arbejde med klimadata, som er det område, der er i ATP's vurdering er længst fremme.

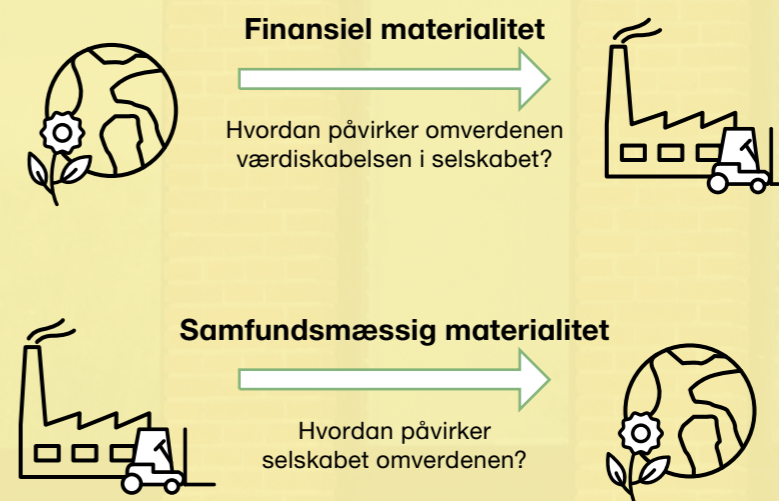
TO TYPER MATERIALITET I ESG

Når man arbejder med ESG i investeringer kan det anskues på to måder. Hvis man søger at begrænse risici fra ESG-forhold kaldes det finansiell materialitet eller bæredygtighedsrisici i EU's disclosure-forordningen.

Søger man derimod at begrænse et selskabs påvirkning på omverdenen fx CO₂-emissioner, så kaldes det for samfundsmæssig materialitet eller negative bæredygtighedsvirkninger.

En meget stor del af ATP's samlede ESG-arbejde er begrundet i finansielle materialitetsovervejelser. Omvendt er ATP's fact-finding arbejde, der har til hensigt at værne mod at ATP investerer i selskaber, der bevidst og gentagne gange bryder de normer, der kan udledes af internationale, som Danmark har tiltrådt, udelukkende baseret på samfundsmæssig materialitet.

Det er ATP's holdning, at der er en sammenhæng mellem de to typer materialitet. Et selskab, som ikke tager sin samfundsmæssige materialitet alvorligt, vil være i risiko for at blive ramt finansielt, og dermed er der et overlap mellem de to typer af materialitet.

Screening

Screening af ATP's børsnoterede investeringer

For investeringer i børsnoterede aktiver som aktier og erhvervsobligationer besidder ATP typisk ejerandele i et stort antal selskaber. Samtidig har vi en på vores globale portefølje en dynamisk aktiestrategi, hvor porteføljen ændrer sig fra måned til måned.

Vi har derfor udviklet nogle ESG due diligence-processer, der er tilpasset vores investeringsstil. Vi screener løbende, om selskaber i porteføljen bryder med ATP's politik for samfundsansvar, så vi indfanger hændelser i både nye og eksisterende selskaber i porteføljen.

Screening er en god udvælgelsesmetode for noterede selskaber, fordi der er ret store datamængder, som beskriver noterede selskabers adfærd – fx fra medier, ngo'er, retsdokumenter og selskabernes egen rapportering. Det gør det muligt at designe systematiske screeningsprocesser fokuseret på at sortere i de mange tilgængelige informationer, så vi bedst muligt kan prioritere ressourcerne på at undersøge de alvorligere anklager.

Til det formål samarbejder ATP med et antal eksterne dataleverandører, der overvåger mange tusinde danske og internationale selskabers adfærd på en lang række indikatorer. Derudover kan ATP også selv medtage oplysninger fra eksterne kilder – herunder andre toneangivende investorer – om et porteføljeselskabs mulige overtrædelse af vores politik for samfundsansvar.

Indikatorerne i screeningen rummer et bredt spektrum af ESG-emner knyttet til internationale konventioner og Global Compact-principper. De dækker emner indenfor miljø (fx biodiversitet), menneskerettigheder (fx oprindelige folks rettigheder), arbejdstagerrettigheder (fx antidiskrimination og retten til kollektiv forhandling) samt korruption.

Screeningen af porteføljen mod disse emner udgør en central del af ATP's integration af OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, der netop anbefaler, at investorer har risikobaserede due diligence-processer til at identificere og prioritere sager, hvor et porteføljeselskab muligvis udøver en negativ indvirkning på samfundet.

PAI-INDIKATORER – NEGATIVE BÆREDYGTIGHEDSVIRKNINGER

Som en del af den nye EU-regulering skal ATP årligt offentliggøre data på 16 indikatorer om fx CO₂-emissioner og biodiversitet samt forklare hvad ATP gør for at mindske de negative bæredygtighedsvirkninger, som indikatorerne udpeger.

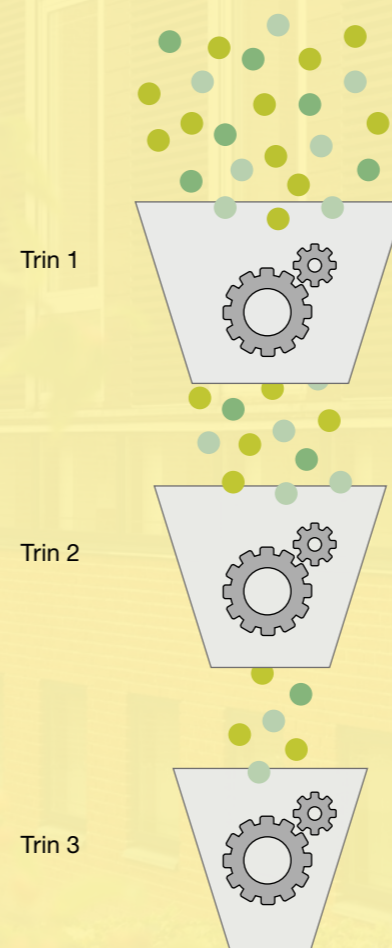
STATSOBLIGATIONER

ATP har separate screeningsprocesser for investeringer i statsobligationer. De indebærer, at ATP ikke investerer i statsobligationer fra lande, hvor EU eller FN har indført målrettede sanktioner, hvilket kontrolleres på daglig basis gennem en kontrolløsning integreret i vores handelssystem. Vi inddrager også OECD's langsigtede landerisikoklassifikationer for at sikre, at ATP kun investerer i statsobligationer fra lande, hvor ATP vurderer, at risikoen står mål med det forventede afkast.

RISIKOBASEREDE SCREENINGER AF ATP'S AKTIEUNIVERS

Når ATP investerer i globale aktier, udvælger vi aktierne i et univers af flere tusind selskaber. Fordi vores portefølje er dynamisk, screener vi ikke kun vores aktuelle investeringer, men laver også risikobaserede screeninger af det omkringliggende univers af aktier. På den måde kan vi identificere de potentielle investeringer, som bør undersøges nærmere inden en eventuel investering. I en risikobaseret screening tager vi afsæt i en problematik, som vi ønsker at kende vores potentielle eksponering mod, og som eksempelvis identificeres på baggrund af tidligere fact-findings eller en aktuel mediasag.

SCREENINGSPROCESSEN

1. Screening

Første trin af screening identificerer de selskaber i porteføljen, som muligvis overtræder i ATP's politik for samfundsansvar. Med udgangspunkt i de valgte indikatorer har vi udviklet et system, som gør det muligt at automatisere udvælgelsen af de selskaber, som mest sandsynligt bryder ATP's politik. Disse selskaber har typisk mere velunderbyggede anklager imod sig end andre selskaber i porteføljen og scorer derfor væsentligt dårligere på de udvalgte ESG-indikatorer.

2. Prioritering

Når et selskab scorer under vores minimumskrav, undersøges det, om anklagerne imod selskabet (såfremt de synes valide) også kunne udgøre et brud på ATP's politik for samfundsansvar i investeringer. Dette leder frem til processens andet trin. Her undersøges anklagerne kvalitativt af ATP's ESG-analytikere. Konkret foregår det ved, at flere uafhængigt af hinanden vurderer anklagerne mod hvert af disse selskaber, hvilket efterfølges af en fælles udvælgelsesprocedure.

3. Fact-finding

I hele processen har vi fokus på de krav og anbefalinger til selskaber, der kan udledes af Global Compact-principperne og OECD's retningslinjer. OECD's retningslinjer har fx anbefalinger til, hvad selskaber helt konkret bør gøre for eksempelvis at undgå at medvirke til korruption. I de tilfælde, hvor vi vurderer, at anklagerne er alvorlige og kunne udgøre et brud på ATP's politik for samfundsansvar i investeringer, indstilles selskabet til undersøgelsens tredje trin, som er en tilbunds gående undersøgelse af anklagerne og virksomhedens ageren – en såkaldt fact-finding.

Fact-finding

Sådan undersøger vi ESG-anklager mod selskaber

Hvis en af ATP's screeninger indikerer, at et selskab kan have overtrådt ATP's politik for samfundsansvar i investeringer, indleder vi en såkaldt fact-finding. En fact-finding er en fleksibel undersøgelsesproces, hvor ATP kan inddrage forskellige kilder, såsom retsdokumenter, ngo-rapporter eller virksomheders hjemmesider. Formålet er at gøre det muligt for ATP's Komité for samfundsansvar at konkludere, om der er sket brud på ATP's politik eller ej.

I fact-findingen undersøger ATP's analytikere anklagerne mod selskabet, og om de er underbyggede. Ofte indledes også en dialog med selskabet for at høre deres svar på anklagerne. Hvis undersøgelsen viser kritisabel adfærd, får selskabet mulighed for at forklare, om der er iværksat organisatoriske eller operationelle tiltag for at rette op og undgå fremtidige problemer. En fact-finding kan derfor strække sig over flere måneder.

Det er alvoren af den konkrete anklage og ikke størrelsen af vores investering i selskabet, som styrer vores arbejde og konklusioner. Vi gør således ikke forskel på, om det er en stor eller lille investering, men prioriterer istedet ud fra en samfundsmæssig materialitet.

Hvis en fact-finding konkluderer, at selskabets adfærd holder sig indenfor ATP's politik, afsluttes fact-findingen. Viser fact-findingen derimod, at ATP's politik kan være brudt, vil analytikerne præsentere resultatet for Komitéen for samfundsansvar med indstilling om at gå i en såkaldt målrettet dialog med selskabet eller at ekskludere det.

Når ATP's Komité for samfundsansvar har afgjort, at et porteføljeselskab har overtrådt ATP's politik, beslutter vi, om vi vil ekskludere eller gå i målrettet dialog med selskabet. Vi går i målrettet dialog med et selskab, hvis det med rimelighed kan forventes, at ATP kan påvirke selskabet til at ændre adfærd.

Dialogen har som formål at få selskabet til at rette op på problemet, eller med OECD's retningslinjers ord at stoppe og afbøde sin negative indvirkning på samfundet eller rettighedshavere. Det betyder også, at vi udviser tålmodighed i

processen, så længe vi oplever, at selskabet er konstruktivt og viser fremskridt.

Hvis selskabet ikke er villigt til at ændre sin adfærd, vil vi i sidste ende vælge at ekskludere det. ATP's Komité for samfundsansvar kan også vælge at ekskludere uden at gå i dialog med selskabet først. Eksklusion betyder, at ATP afhænder sin investering i selskabet, og at selskabet fjernes fra ATP's investeringsunivers på ubestemt tid.

Eksklusionen gælder aktieinvesteringer i selskabet selv og alle majoritetsejede datterselskaber samt lån til selskabet og dets datterselskaber. Den aktuelle liste over ekskluderede selskaber er tilgængelig på atp.dk.

NÅR YDERLIGERE UNDERSØGELSE ER UNØDVENDIG

ATP prioriterer sine ressourcer på at undersøge selskaber, som vi enten er investeret i eller overvejer at investere i – hvor der med andre ord er en reel risiko for, at ATP ville være forbundet til selskabets problematiske adfærd. Selskaber udenfor vores aktieunivers, som vi ikke overvejer at investere i, tager vi som hovedregel ikke selv initiativ til at undersøge. Der findes dog selskabstyper, som ATP ønsker at være helt sikker på ikke at blive forbundet til, og hvor yderligere undersøgelser heller ikke er nødvendige. Konkret drejer det sig om selskaber, der producerer klynge våben, landminer eller atomvåben i strid med den såkaldte ikke-sprengningstraktat, eller som er omfattet af internationale handelssanktioner, som en investering fra ATP ville være i strid med. ATP anvender research fra specialiserede eksterne dataleverandører med særlig indsigt i henholdsvis våbenproduktion og sanktioner.

Due diligence

Illikvide investeringer kræver grundigt forarbejde

ATP har en betydelig del af porteføljen placeret i direkte investeringer. Dermed er vi fx medejer af lufthavne, motorveje, ejendomme, skove og andre aktiver. Det kaldes typisk for illikvide eller unoterede investeringer, da vi ikke kan sælge aktiverne på en børs, men skal typisk finde en køber udenfor børserne, hvor der er større transaktionsomkostninger.

Vi ejer typisk også en større andel af selskabet, hvilket betyder, at vores ansvar for at sikre, at selskabet ikke er med til at overtræde OECD's retningslinjer for multinationale selskaber, er tilsvarende større.

Derfor har vi fokus på at afdække materielle ESG-risici, som vil kunne have betydning for vores investering, før vi indtræder som ejer. Vi ser både på, om der er risici, som er samfundsmæssigt materielle, og om der er risici, som er finansielt materielle. Begge typer risici skal være afdækket, og der skal være aftalt handlingsplaner for at rette op på eventuelle mangler, når ATP indtræder som ejer. ESG-due diligence er et integreret element af vores investerings-due diligence, som bliver kørt i ATP's investeringsforum.

Der er defineret en ESG-proces for de direkte investeringer, som er skræddersyet til netop denne type aktiver. Da der er tale om enkeltstående aktiver, kan vi indsnævre de relevante ESG-områder ift. geografi, branche m.m. og koncentrere vores fokus herpå, når vi undersøger ESG-risikoen for den potentielle investering.

Til at vurdere ESG-forholdene for den enkelte investering anvendes ATP's egen spørgebank for at kunne målrette vores undersøgelse af forholdene i en potentiel investering. Denne spørgebank er bygget op omkring SASB's materialitetsværktøj, som har identificeret de mest finansielt materielle ESG-forhold indenfor alle sektorer. I de tilfælde, hvor der er behov for specialiseret teknisk ekspertise, kan vi anvende eksterne specialister for at sikre, at alle detaljer bliver belyst.

Vi sikrer dermed, at vi kommer rundt om de vigtigste forhold i alle investeringer. Ligeledes vurderer vi politikker, processer og den historiske performance på ESG-området for at sikre, at det lever op til vores krav, og for at identificere potentielle muligheder for forbedring.

Som investor har vi også finansiell interesse i at bruge vores indflydelse i det aktive ejerskab til at skubbe på for bedre håndtering af ESG i selskaberne, da det er med til at skabe bæredygtig vækst i selskabet og på sigt gøre selskabet til en bedre investering..

ESG ASSET MANAGEMENT

ATP følger systematisk op på ESG-udviklingen i de direkte porteføljeselskaber med henblik på løbende at optimere selskabernes indsats og mitigere eventuelle ESG-risici. Det gør vi igennem en todelt proces, hvor både investeringsteam og ESG-team har en vigtig rolle. ESG-teamet er ansvarlig for hvert år at gennemgå resultaterne fra ATP's ESG spørgeskema. Her analyserer vi det enkelte selskabs svar og ser på, om udviklingen er tilfredsstillende. På baggrund af dette sender vi selskabet konkrete spørgsmål og anbefalinger til deres ESG-arbejde.

Investeringsteamet er ansvarlige for den finansielle del af ESG-asset management, hvor ESG-teamet er sparringspartner. Her opdaterer vi løbende vores syn på selskabers muligheder og risici samt trends, der vil kunne påvirke selskabets forretningsmodel. Ud fra dette fastsætter vi en risiko-score, som ligger til grund for vores asset management arbejde med selskabet.

ATP'S DUE DILIGENCE-PROCES FOR DIREKTE INVESTERINGER

ATP's investeringsforum sikrer en grundig og holistisk muligheds- og risikovurdering. Investeringsforum er rammen om ATP's investeringsstruktur med "gates", som sikrer, at al information er samlet, analyseret og vurderet før den endelige investeringsbeslutning. Processen er ligeledes med til at sikre, at alle vores beslutninger dokumenteres i ATP's systemer. Hver gate er ligeledes en "stop or go"-beslutning for investeringen. Her kan udfordringer indenfor ESG, skat, jura eller andre forhold bremse en investering.

Screeningsfase

I den første fase afdækker investeringsteamet den mulige investeringscase og laver et indledende proof of concept

Gate 1 Investeringsteamet beslutter, om der skal gås videre med sagen

Analyse

Investeringscasen analyseres yderligere og relevante teams involveres til at planlægge due diligence

ESG laver en initial vurdering af investeringen

Gate 2 Investeringsforum

Due diligence

Dybdegående analyse af en række forhold, herunder også kontakt mellem ATP og investeringscasen

ESG-spørgsmål fra spørgebank, materiale fra datarum og dialog med investeringscasen

Gate 3 Investeringsforum

Afklaringsfase

Forhandling af pris og vilkår for overtagelse

Forbedringspunkter på ESG-området udarbejdes. Nogle forhold bliver en del af kontraktgrundlag

Gate 4 Endelig godkendelse i investeringsforum

Implementering

Investeringen kommer ind på ATP's systemer og bliver en del af den løbende asset management

Der følges op på ESG aktionpunkter, og resultater fra ATP's ESG spørgeskema anvendes til løbende dialog

ATP's Risiko- og investeringskomité godkender investeringen

Ansvarlighed i opførsel og drift af nye ejendomme

ATP's ejendomsinvesteringer varetages af ATP's datterselskab ATP Ejendomme, som står for køb og salg af ejendomme, udlejning, vedligeholdelse og renovering. ATP Ejendomme har derfor også sin egen ESG-afdeling, der sikrer, at ESG-hensyn også inddrages i deres processer. ATP Ejendomme har i de seneste år fokuseret på nybyggeri og større renoveringer af eksisterende byggeri. Fordi ATP Ejendomme selv er bygherre, kan de vælge fremtidssikrede løsninger, som på lang sigt også sikrer bygningernes værdi.

Derfor har due diligence-processen for ejendomme både elementer af traditionel ESG-due diligence og et byggeteknisk fokus, som skal sikre bygningens løbende værdi i form af materialevalg, energiforbrug og lignende. Det er nødvendigt, da det er meget omkostningsfuldt at ændre på en eksisterende bygning, hvorfor forkerte valg i byggeprocessen vil have en negativ indvirkning i mange år fremover.

ATP Ejendommens krav til ESG i nybyggeri har fem elementer, som indeholder elementer af ESG-due diligence. For punkterne energiforbrug og certificering adskiller kravene sig, når der er tale om nybyggeri eller en renovering.

ATP Ejendommens ESG-retningslinjer i nybyggeri

Læs mere om ATP Ejendommens arbejde med bæredygtighed på atp-ejendomme.dk/baeredygtighed/

1. Energiforbrug – Nybyggeri

- Alle bygninger skal have et stærkt fokus på energieffektivitet – det skal være en del af værdien for ATP's kunder.
- Nybyggeri skal leve op til den frivillige Bygningsklasse 2020.
- Vedvarende energi, som solceller og jordvarme, skal indtænkes under hensyntagen til æstetik, funktion og totaløkonomi.
- Projektforslag skal rumme innovative forslag til reduktion af energiforbruget. Det kan være tekniske løsninger, men kan også være forslag til at optimere brugernes adfærd.

2. Energiforbrug – Større renoveringer

- Der sigtes som udgangspunkt mod en energibesparelse på mindst 20 pct. af ejendommens hidtidige forbrug.

3. Certificering – Nybyggeri

- Alle nye byggerier skal fra 2020 som minimum certificeres med DNGB Guld eller internationale certificeringer på tilsvarende niveau.

4. Certificering – Større renoveringer

- Større renoveringer skal kunne opnå en Guld-certificering hos DNGB. Hvis specifikke forhold ved ejendommen gør dette uopnåeligt, kan sølv godtages. Hvis der ved projektets afslutning ikke kan opnås en certificering, skal der foreligge en konkret vurdering af, hvilke tiltag, der mangler, for at opnå en certificering.

5. Retningslinjer for materialer

- Al byggemateriale skal bortskaffes med genanvendelse for øje.
- Hvis det er muligt, så skal der bruges genanvendte materialer.
- Vi ønsker, at der bruges bæredygtige og skånsomme materialer med en miljøcertificering, hvis det findes for materialetypen.
- Ved materialer, der bruges i større skala, skal der laves både en livscyklusvurdering af miljøpåvirkningen og en vurdering af totaløkonomien.

6. Sundt og sikkert arbejdsmiljø

- Alle større leverandører skal føre statistik over arbejdsulykker og dokumentere tiltag for at begrænse arbejdsulykker. Herudover forventer ATP, at kravene i arbejdsmiljøloven samt ATP Ejendommens indkøbspolitik overholdes.
- Ejendommene skal understøtte et sundt indeklima for alle brugere og som minimum ligge i kategorien standard i Statens Byggeforskningsinstituts vejledning.

7. Ansvarlighed hos samarbejdspartnere

- ATP's samarbejdspartnere skal aktivt medvirke til at imødegå svindel, korrupsion og karteldannelse. Samarbejdspartnere skal overholde gældende lovgivning i de lande, de har aktiviteter i.
- Samarbejdspartnere må ikke bevidst og gentagne gange være involveret i kritisable ESG-forhold.
- Samarbejdspartnere skal overholde ATP's generelle skattepolitik.

ASSET MANAGEMENT I EJENDOMME

Bæredygtighed skal tænkes ind i alle forretningsprocesser for at sikre, at vores ejendomme er med til at skubbe i den rigtige retning. Asset management spiller i den sammenhæng en central rolle.

Den daglige dialog med kunderne i ejendommene håndteres af ATP Ejendommens asset management-afdeling, som både har ansvaret for at udvikle de enkelte ejendomme til kundernes behov og for ejendommens økonomi og langsigtede afkast. Dialogen kan enten være direkte med kunderne eller med ATP Ejendommens samarbejdspartnere for den eksternt forvaltede del af porteføljen. ATP Ejendommens asset managers er således også overordnet ansvarlige for, at ejendommene lever op til de ambitioner om bæredygtighed, som ATP Ejendomme har defineret.

Opgaven løfter de i samarbejde med ATP Ejendommens ESG-afdeling og med kollegerne i ATP Ejendommens drifts- og projektorganisation, som til daglig sørger for driften af ejendommene, og som hvert år gennemfører et stort antal forskellige byggeprojekter – fra vedligehold af klimaskallen og de tekniske installationer til ombygninger og indretningsprojekter.

Hver ejendom og hvert segment i porteføljen skal bidrage til at nå ambitionerne om bæredygtighed med afsæt i deres forskellige egenskaber og potentialer. Nyere ejendomme med moderne installationer skal eksempelvis kunne levere et lavere CO₂-aftryk og bedre indeklima end ældre ejendomme, som så til gengæld kan have et større potentiale for forbedringer i forbindelse med løbende vedligehold og opgraderinger. ATP Ejendomme har udviklet et værktøj til scoring af ejendommene på en række af de vigtigste ESG-parametre. Værktøjet vil blive rullet ud på den danske portefølje i 2022.

BÆREDYGTIGHEDSCERTIFICERING

En bæredygtighedscertificering laves af en ekstern organisation, som på en række faste parametre vurderer en bygnings bæredygtighed. Det er fx på bygningens klima og miljøpåvirkning, men også på områder, som fx fysisk arbejdsmiljø, materialevalg og lignende. Typisk hænger en bæredygtighedscertificering sammen med en god driftsøkonomi. Hvis der bliver sparet på CO₂-udslippet, bliver der også sparet på el- og varmeregningen.

ARBEJDSKLAUSULER

Vi har indført arbejdsklausuler på vores danske aktiviteter, så alle leverandører skal sikre, at ansatte og eventuelle underleverandører har løn, arbejdstid og andre arbejdsvilkår på samme niveau, som gælder for arbejde af samme art i henhold til en kollektiv overenskomst indgået af de repræsentative arbejdsmarkedsparter i Danmark.

Due diligence

Fondsinvesteringer kræver grundigt forarbejde

Ved fondsinvesteringer giver ATP et såkaldt tilsagn til fondens forvalter om at ville investere et beløb over en given investeringsperiode. Man kender derfor ikke de specifikke aktiver, som man igennem fonden vil blive medejers af, men kun de sektorer, geografi og størrelse på de selskaber, som fonden planlægger at investere i. Det kan fx være en fond, der har til mål at investere i nordeuropæiske vækstsektorer indenfor digitalisering og sundhed.

Det giver en udfordring, når vi skal lave vores ESG-due diligence af investeringer. Vi kan ikke som i andre aktivklasser undersøge de specifikke selskaber, men kun selve fondsforvalteren og dennes tilgang til ESG, når fonden begynder at investere på vegne af ATP.

Når ATP har identificeret en fond, som vi overvejer at investere i, får fonden som led i den generelle due diligence også et spørgeskema med spørgsmål til ESG. Vi gennemgår også fondens ESG-politik, som beskriver fondens tilgang til ESG. Derudover går ATP også altid i dialog med fonden for at skabe større klarhed om og indsigt i de tanker, processer og erfaringer, der er omkring ESG. I vurderingen af fonden inddrages også viden om den kontekst, fonden opererer i, fx sektorer og lande, klimarelaterede forhold samt øvrige forhold, som kan have relevans.

Det sker med henblik på at afdække, hvilket tankesæt, fonden har omkring ESG, og hvordan ESG tænkes ind i de selskaber, der investeres i. Det gør vi for at sikre, at de potentielle fonde har forståelse for og processer til at håndtere ESG-forhold i deres investeringer. ATP ser gerne, at fonden har processer, som ligger op ad ATP's egen tilgang til due diligence i illikvide investeringer.

Herudover skal fonden leve op til ATP's faste ESG-krav, fx at ATP ikke ønsker at investere i udvinding af fossile brændsler igennem illikvide fonde.

ATP har siden 2018 arbejdet med ESG-due diligence på fondene og observeret markante forbedringer i engagementet i ESG på deres aktiver. Særligt de seneste år har vi observeret et øget fokus på ESG, hvor mange har arbejdet målrettet på at forbedre deres ESG-integration, samt indsamling af ESG data. Det øgede fokus skyldes blandt andet et pres fra ATP og lige-sindede investorer samt stigende regulatoriske krav. Men vi ser også, at et værdiskabende ESG-fokus i stigende grad har betydning, når fonden skal sælge aktiverne igen.

Flere fonde er desuden begyndt at efterspørge sparring med ATP på ESG. For nogle fonde er der et behov i forbindelse med udvikling af egne processer og særligt i forhold til rapportering. Andre fonde har udtrykt et ønske om at have en tæt løbende dialog for at sikre fokus og følge med udviklingen.

ESG DUE DILIGENCE I ATP LANGSIGTET DANSK KAPITAL

Langsigtet Dansk Kapital er kendetegnet ved at investere i danske virksomheder eller virksomheder med en stærk tilknytning til Danmark. Derudover er der en ambition og et ønske om tæt samarbejde med selskabet i løbet af ejerskabet. Tilgangen til ESG due diligence for investeringer i Langsigtet Dansk Kapital er den samme som for direkte investeringer i de øvrige investeringsteam, men der vil dog altid arbejdes ud fra et dansk perspektiv. For disse investeringer er der mulighed for tæt dialog med ledelsen omkring ESG, og der bliver som for de øvrige investeringsteams defineret områder, som videreføres til asset management.

Sådan klassificerer ATP fondes ESG-niveau

Som et led i overvågningen af udviklingen i ESG for vores kapitalfonde har vi udviklet fire forskellige kategorier. Inddelingen afhænger af, hvor moden fondens ESG-håndtering er, ifølge vores analyse. Inddelingen blev opdateret i 2022, da udviklingen i ESG hos kapitalfonde er inde i en positiv udvikling, og vi derfor valgte at stramme kriterierne for at være i toppen. Det skal sikre, at vi fortsat skubber på udviklingen hos fondene, som vi kan se, når fondene vender tilbage med en ny fond.

Niveau	Inddeling før 2021	Inddeling efter 2021
1	Formelle politikker på plads og reelt ESG-engagement. ESG er derfor integreret på alle niveauer.	+ Forklaring af ESG-værdi (value proposition), samt fokus på risici og muligheder. Der skal være rapportering på KPI'er, best practice-initiativer på plads, og processen skal have været på plads for forrige fond.
2	Initiativer på plads ift. integrering af ESG i politikker og processer overordnet set, men ikke på plads for alle niveauer og igennem hele investeringscyklus.	+ Politikker på plads for at integrere ESG i investeringsprocesser og nogle beviser for integration. Klar forståelse for betydningen af ESG.
3	Sporadisk engagement ift. ESG på overordnet niveau. Ingen formelle politikker eller processer på plads eller meget begrænsede/overordnede politikker.	+ Manglende forståelse for betydningen af ESG, og hvad det vil sige at integrere ESG i investeringsprocesser.
4	Ingen politikker eller processer på plads og ingen eller begrænset forståelse for betydningen af ESG.	Ingen ændring.

I forbindelse med den årlige udsendelse af ATP's ESG spørgeskema er der dialog med alle fonde, der modtager spørgeskemaet. Hvis fonden deltager i spørgeskemaet, vil dialogen tage udgangspunkt i den data, der er leveret og analyseret. Der laves et samlet overblik til fonden, så dialogen kan fokuseres på de områder, hvor der med fordel kan sættes ind, afhængigt af fondens fokus. For de fonde, der ikke deltager, er der en dialog omkring den generelle udvikling for ESG hos fonden og eventuelle nye initiativer.

Due diligence

ESG-krav til grønne obligationer

Som en af Europas største obligationsejere ønsker vi at bruge vores indflydelse til at udvikle markedet for bæredygtige obligationer. Da vi i 2017 besluttede os for at gå ind i markedet for grønne obligationer, udviklede vi samtidig vores egen tilgang, som sikrer, at de grønne obligationer, vi investerer i, lever op til vores investerings- og ESG-mæssige krav.

Markedet for grønne obligationer er vokset betydeligt de seneste år og har nået et modenhedsniveau, hvor det i højere grad handler om at styre markedet, fx igennem regulatoriske tiltag.

I ATP stiller vi ESG-krav til vores grønne obligationer, og vi har derfor udviklet vores egen standard, der går ud over anbefalingerne i Green Bond Principles, til at vurdere de grønne obligationer. Vi stiller bl.a krav til transparens omkring, hvilke projekter, obligationerne er med til at finansiere, samt kvaliteten af rapporteringen.

Når vi kigger på de grønne obligationer, stiller vi høje krav til transparens. Vi lægger derfor vægt på, hvor mange oplysninger, vi som investor får om, hvordan provenuet fra obligationsudstedelsen bliver opbevaret, og hvilke projekter, der har modtaget finansiering. Vi mener, at det er mest optimalt, hvis vi kan se, præcis hvilke projekter, vores obligationer har finansieret, og hvilken impact, det har haft. Det er ikke alle, der er på dette niveau, men det går i den rigtige retning.

Det er dog ikke altid muligt, når vi kigger på de statslige udstedere, og det er der to centrale grunde til. For det første kan stater ikke tracke provenuet på samme måde som andre udstedere, da de rent lovmæssigt ikke må lave en særlig konto til penge fra grønne obligationer. For det andet finan-

sierer stater også grønne statsudgifter med provenuet fra grønne obligationer.

Det er blandt andet skattelettelser og subsidier, hvor det ikke nødvendigvis er muligt at måle den direkte effekt på klimaet, som fx når en virksomhed opstiller og driver en vindmølle. Derfor tager ATP's kriterier højde for, at der kan være strukturelle forskelle på udstedernes forudsætninger for at være transparente omkring bl.a. håndtering af provenu og rapportering af impact fra specifikke projekter.

Stater er vigtige i markedet for grønne obligationer, men vi kan ikke på alle punkter sammenligne staterne én til én med andre udstedere. Vi har derfor i udviklingen af vores kriterier sikret, at de rummer karakteristika for de forskellige typer af udstedere, så ATP på den måde sikrer sig, at vi vælger de bedste udstedelser i hver kategori.

STRAMME KRAV TIL KREDITKVALITET

ATP går ikke på kompromis med kreditkvalitet, når der investeres i grønne obligationer. Vi stiller de samme krav til de kreditmæssige karakteristika for udstedere af grønne obligationer, som vi stiller til andre udstedere i hhv. afdæknings- og investeringsporteføljen. For eksempel er de grønne obligationer fra statslige udstedere en del af vores afdækningsportefølje og dermed også vores langsigtede pensionsforpligtelser. Derfor har vi også et langsigtet engagement i det grønne obligationsmarked.

Krav om troværdige omstillingsplaner til grønne erhvervsobligationer

Det er vores vurdering, at markedet for grønne erhvervsobligationer stadig er umodent, og kravene til selskaberne vil blive øget de kommende år. For at opbygge en robust portefølje af grønne obligationer kigger vi derfor også bredere på selskabets planer for grøn omstilling, inden vi investerer i en grøn obligation. Hermed sikrer vi også, at vi ikke finansierer grønne obligationer i virksomheder, hvis det blot frigiver kapital andetsteds i forretningen til at finansiere sorte aktiviteter. Derfor har vi været særligt opmærksomme på at undersøge udstedernes troværdighed ved at tjekke op på både udstederens ESG-performance og dennes grønne ambitioner på tværs af hele forretningen. Et eksempel på dette er forsyningsselskaber, som fortsat bruger kul i deres energiproduktion, mens de arbejder på at omstille sig til grøn energi. Her vil vi være sikre på, at der er en langsigtet og troværdig plan, som skal få selskabet væk fra kulkraft. Selskaberne skal også overholde vores generelle krav til forsyningsselskaber.

PROCES FOR UDVIKLINGSBANKER OG STATSOBLIGATIONER

Det undersøger vi	Udviklingsbanker	Statsobligationer
Frameworket	Beskriver udstederen sin strategi, og hvordan projekterne passer denne strategi?	Beskriver udstederen, hvordan de grønne obligationer bidrager til nationale mål under Paris-aftalen?
Projektudvælgelse	Beskriver udstederen processen for projektudvælgelse? Beskriver udstederen, hvilke specifikke krav der stilles til projekterne i processen for udvælgelse?	Beskriver udstederen, hvilke former for offentlige udgifter, der kan finansieres gennem udstedelsen? Er der taget forholdsregler for at undgå dobbelttælling af grønne projekter? (eksempel: projekter i statsejede virksomheder, der selv udsteder grønne obligationer)
Provenustyring	Tracker udstederen provenuet indtil fuld allokering? Hvornår forventes provenuet at være fuldt allokeret til projekter?	Beskriver udstederen, hvilke budgetperioder, der finansieres af udstedelsen?
Rapportering	Rapporterer udstederen på projektniveau?	Rapporterer udstederen på, hvor meget af provenuet, der er gået henholdsvis til projekter og til statsudgifter? (e.g. subsidier og skatteincitamer)